

hogy az élő környezet problémái nem megoldódnak, de hatványozódnak látszanak .

Páldy Eszter

Pedig eredendően képesek vagyunk arra , hogy az életösszefüggéseket pusztán a jelenségei által : a természet , a fák , a növények odaadó megfigyelése alapján megértsük . Magunkban hordozzuk az érzéket a harmóniára , a diszharmónián való megütközésre , egy táj átélésére . Érzékeink ezirányban még alvó állapotúak , nem tulajdonítunk nagy jelentőséget a megfigyelés által nyert benyomásainknak . Gyakorlás által azonban felébredhetjük és kifejleszhetjük látásunk tudatosságát , hogy az így nyert megfigyelések a természetben működő erők konkrét tapasztalásához vezetessenek egy adott tájban .

Meggyőződésünk szerint a természettel foglalkozó emberek feladata kell legyen , hogy e képességeket fejlesszék . Az ilyen belső munka segítheti csak elő , hogy a gondolkodásmód , a szemlélet valóban az élet tényeihez igazodjék , és képessé váljék az új áthidalására .

Csoportunk az életösszefüggések fenomenológiai megfigyelését egy stúdium keretében végzi , nem szeretnénk azonban megfélemleni a társadalmi vonatkozások , az emberi törekvésekre figyelő érzékenységet kifejlesztéséről sem . Ez a tervezés a gyakorlati munka alapján lehetséges csak .

Lehetőséget szeretnénk találni erre a gyakorlásra mindenütt , ahol a Földön az emberi akarat új formák létrehozására törekszik ; mindenütt , ahol a természet választát kéri , vagy segítő erejét hívják . Tehát ott , ahol a tervezőben felmerül a Földért való emberi felelősség gondolata .

Megismerési és szakmai törekvéseink ahhoz az elhatározáshoz vezettek , hogy a közeljövőben cégszerűen működő irodát , tervezőközösséget alapítsunk . A közös munkát a Pécselyi - medence tájrendezési tervpályázatának elkészítésével már 1989 tavaszán kezdtük , és azóta a Kós Károly Egyesülés irodáinak több munkájában is részt vettünk / Falusi turizmus Somogy megyében ; Fonyód , általános iskola kertje , Waldorf-iskola kertje / .

Öten közülünk az idén fejezik be egyetemi tanulmányaikat , így szeptembertől több megrendelést vállalhatunk el . Ezért kérjük az Egyesülés tagjait , gondolkozzanak el a közös munka lehetőségén .

Budapest, 1990 január 5 -én .

Buella Mónika
Herczeg Ágnes
Illyés Zsuzsa
Müller Krisztina

Páldy Eszter
Pán Marian
Szucs Gábor
Vincze Attila

Örői legyünk a fáknak

KERÉK ISTENFÁNAK SZÉP TIZENKÉT ÁGA
SZÉP TIZENKÉT ÁGÁN ÖTVENKÉT VIRÁGA
ÖTVENKÉT VIRÁGÁN HÁROM ARANYALMA
AKI EZT KITALÁLJA , HULL AZ ÁLDÁS RAJA

A Földanyának ölébe került magból először a gyökér indul lefelé a múltat megkeresni . Csak akkor lesz belőle életerős fa , ha megtalálja a múlt azon rétegét , amelyben lefelé haladva mindig új erőre talál . Ezt az erőt a törzsön át kell vinni a fényre , ahol ez az erő olyan minőséget szül , amelynek lételeme a fény és a levegő : a levelet . A levél , a lomb , a lombkorona a gyökérből nem levezethető csoda , mégsem élhet nélküle .

Én a gyökerekről fogok beszélni . A mag azonban csak lefelé növeszt gyökeret , a fény felé egészséges , sugárzó fát , amely képes virágozni és magvas gyümölcsöt teremni .

A magyar gondolkodás alapja az igen és a nem , a fény és a sötétség . A régi ember úgy gondolta , hogy a világ ura a Fény , akit a sötét Anyag megtámad , és elrabolja tőle fényének egy-egy darabját . Ezáltal nemcsak a fény halványul , hanem erőtlenedik az Anyag is , mert olyasmitt magáévá , ami lényegének tagadása . Az anyagba zárt fény megjelenítői ezen a Földön a növények . Minden egyes szőlőszemüveggömbbe egy - egy fénydarabka , parányi Nap van bezárva , amit csak a beavatott képes , saját testén keresztül , kiszabadítani onnan : meg kell enni a szőlőt . A szőlőszület ma is nagy ünnep , de ez csak töredéke annak , amit valaha a szőlő leszedése jelentett : egyetlen szőlőszem sem mehetett kárba , s szüret után olyan játékot játszottak , ami az embernek lehetőséget adott rá , hogy egész évi bűneitől megisztuljon / zálogkiváltás / . A szőlő , amelyet sötétbe zárnak , az alvilágba küldenek , akkor születik újjá , amikor a Világban újra megszületik a Fény , megszületik a Nap , megszületik a Megváltó , s ez az új minőség az áldozati italunkká válik . A szőlő 1870 , vagyis a borászati kémia fellendülése óta nem akar ezen a földön maradni . Európában csak amerikai alanyon marad meg , s akkor is kábítani kell rézgálliccal , hogy ne vegye észre , ami a Világban történik .

A búza valóságosan megjeleníti a Napot a Földön . Akkor , amikor a legerősebb a Nap a Világban , a búzaszálnak megszakad a töve és felszáll Atyjára

hoz : a búzamező aranyba öltözik. A búzamag az a végső tartalék, amelyben ott alszik a Nap, s amelyben ott van a Magváltó - Magváltó képe . Az Ő ereje kell ahhoz, hogy az ősszel mezilláb, fedetlen fővel, némán vetett búzamag megtagadva testiségét elrohadjon és megszűlessen az új élet . A vetést a karácsonyi abroszból mindig férfiember végezte, mert az Anyalőd megtermékenyítéséhez asszonynak nincs köze. De az asszony aratta le a búzát a Hold - sarlóval, mert a köldökzsinór elvágása, a gyermek elengedése az asszony dolga.

Azt a búzát, amin ott volt Krisztus képe, és amiben benne volt a Magváltó ereje, sohasem adták az állatnak. Ma nem az a baj, hogy kombájjal aratjuk a búzát, hanem hogy annyira túlnemesítettük, hogy a búzaszál nem tudja már megtartani a fejét. Nem tud megállni az Ég alatt, hanem elfekszik. Ebből nem lehet kényét kötni. Ez a búza valóban az állatnak való.

A búzából készült legszentebb áldozati ételünk, mindenek mértéke: a kenyér.

A kenyér a kelő Nappal született meg. A születés az asszony keze között zajlik, de a kenyér lényege, ami éleszt, élővé teszi, a kovász: Jézus ereje. Mielőtt a család fő megszegte a kenyeret, ráette Krisztus keresztjét, majd magához ölelte, és kanyarított belőle egy darabot. A Nap szállt be a szívébe, mikor evett a kenyérből. S ez a Nap az ő búzamezőszívéből, az ő magjából, ő mag - ából ugyanúgy szórja a sugarakat a búzamező szemén át kifelé, mint a valódi Nap.

Ma a kenyeret a kenyérgyár csinálja éjjel - nappal. A kenyér az első, amit étkezésünkben elhagyunk, mert az csupán felesleges kalória. S ha mégis eszünk belőle: megtámasztjuk az asztalon és lenyakazzuk.

Az alma a régi emberek a Világot jelentette akkor, amikor a család fő a karácsonyi asztalnál annyi felé vágta, ahányan az asztalnál ültek. Az alma húsos, leveses, piros, kerek gyümölcs, közepén az apró magvakkal. Kerekességével képes volt a Világ, hússóságával a test, a bűn megjelenítésére. A leány piros almát adott annak a legénynek, akit elfogadott. Esküvőkor az ifjú pár kettévág egy almát, és megeszi.

Karácsonykor almát tesznek a mosdóvízbe és a jószágok ivóvizébe.

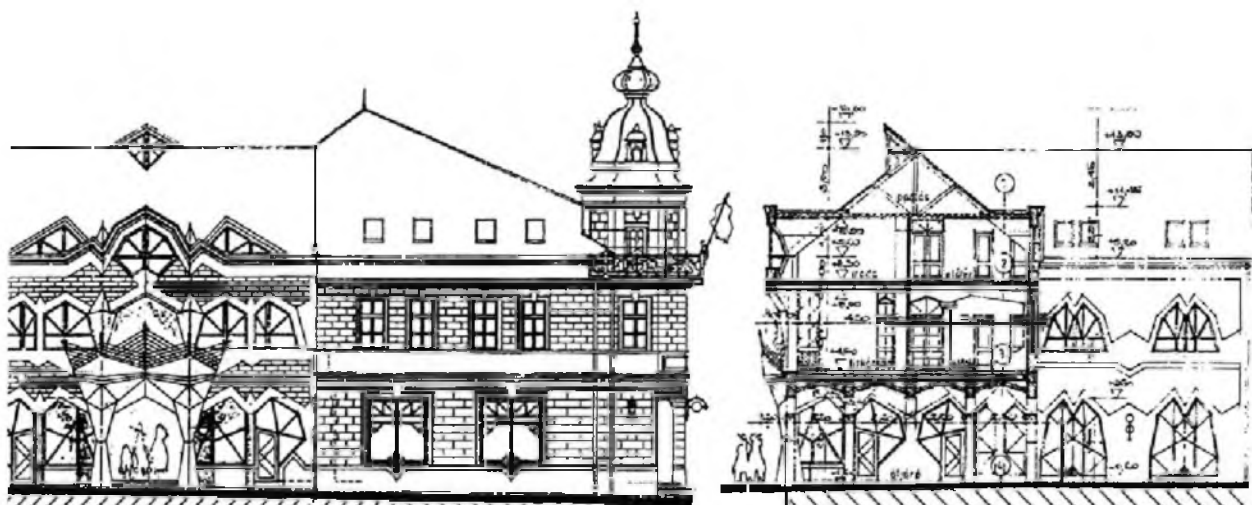
Az alma a dióval egyidőben érik, akkor, amikor a Világ megmértetésre készülődik. Az alma bujaságával szemben a dió aszott, testetlen, pusztá mag. A dió a végső tartalék, amely bármely időre megmarad. A dió a születés és a halál jele. Az újszülöttnek az apa diófát ültet a kertbe, s a halottat a diófa koporsóba temetik. Szent Miklós almát és diót hoz, a karácsonyóra diót és almát akasztanak. A megmértetés idején el kell döntenünk, hogy télre a test bujaságát, vagy magunk épségét őrizzük. Az alma lényege is a magja, nem a húsa. Az ő magja is csak úgy marad csiraképes, ha a téli folyamán elrohad róla a test, a bujaság.

A mi asszonyaink magtalanok.

Almafáinkat ma permetezés híján elviszi a lisztharmat. Diófáink megmagyarázhatatlan okból kiszáradnak.

A magyar lélek sohasem különítette el az élő és halott fát. A temetőben a feje valaha élő fa volt, amit lassan a holt váltott fel. Régi temetőink erdők voltak, ahol a léleklákon megpihenhettek a jó szellemek, akik a halottat további útján vezetik. Minden egyes fa léleklá volt tehát, ugyanaz a léleklá, ami a menyasszonyi ládák belsején van. A leány lélekláját csak ő láthatta, ismerhette, mikor kinyitotta a ládát. Asszonykorban a férje is megismerhette a láda nyitját, belétekinthetett a ládába, asszonya lelkébe.

A la maga az élet, mikor az apa a gyermekének

Borbás Gábor, Kaposvár, Ignyibepálás

ülteti, mikor tányérra, kancsóra, fejfára, sőtartóra írják, mikor meghal rajta Krisztus.

A fa a világ közepe, amin fel lehet mászni az égig. Ez a fa találkozik ott a másik fával, az égi fával, a Tejúttal. A Tejút képe nekünk a Duna, a földi életfa, amely folyása szerint kétirányban hajtja a két partján lakók körtancát. Az alföldi és dunántúli embert külön világlátásra készíteti.

A fa templom. Szent helyeink a két hárs, két dió, két tölgy között álló feszületek voltak, s ma is létezik olyan falu, amely temetői templomaként egy bükkfát tisztel.

A fában benne van a fény, a nedvesség, a világosság, a sötétség. Benne van a tér, és benne van az idő. A diófában ott van a halál, az almafában a bűn, a fenyőben a férfi, a nyírben a nő. A fa az élet hármassága: a test a gyökerekben, lélek a törzsben, szellem a koronában. Test a leány kertjében májusban, lélek a megépült ház tetején, szellem karácsonykor a szobájában.

A régi magyar ember karácsonykor az örökéletű fenyőnek csak az ágát vitte be a szobájába. A fák október végén elalszanak, s csak Sebetyén napján ébrednek fel. Ebben az időben volt helye a favágásnak. A fa ekkor tisztességgel halhatott meg.

Ma nyáron is, tavasszal is vágják fát. Ezek a fák nem meghalnak, hanem elpusztulnak. Az embernek ma nem halálfélelme van, hanem a pusztulástól fél, mikor az atomról beszél. Az örökzöld fenyő, az örök sugárzás, a férfiúi minőség télen nemhogy elalszik, hanem egyedüli uralkodóvá válik a tájban. Mi akkor, amikor kivágjuk ezt a fenyőt, szobánkba visszük ugyan a jelet, de az elpusztított jelet. A régi ember ágat vitt: részt, ami megjelentette az egész fát. Nem is az a baj, hogy kivág-

juk a fenyőt, hanem hogy fogalmunk sincs, mit cselekszünk. Nem adjuk meg a tiszteletet a fenyőnek, csupán használjuk. Lassan azt is elfelejtjük, hogy Földanyánk táplálta ezt a fát, hisz csak levágva, a piacon találkozunk vele. Ne csodálkozzunk hát, ha a fenyő nem akar az emberekkel tovább élni. Fenyőerdeink kiszáradnak.

A honfoglaló magyarok a hárs, a dió, a tölgy és a szilfát tekintették szent fának.

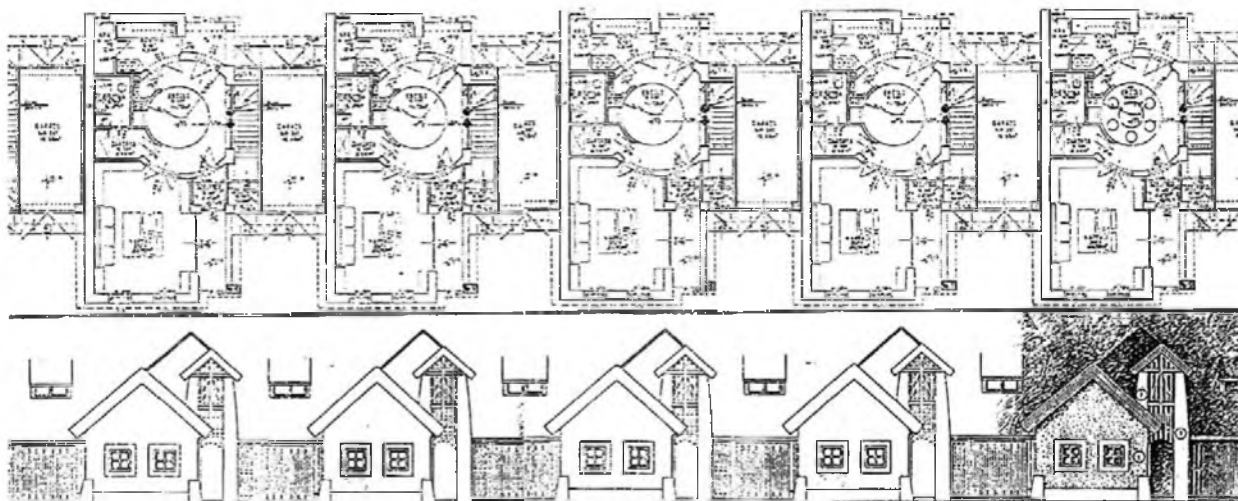
Hársfáinkat tetvek szivogatják a halálig, diófáink és tölgyerdeink kiszáradnak, a régen erdőségeket alkotott szilfákat pedig a gyógyíthatlan szilfavész viszi el. Egy tarra vágott erdőre ma hiába ültetünk csemetét. Földanyánknak nincs ereje, hogy táplálja ezt a fát, a fa pedig nem tud és nem akar megkapaszkodni. Itt nem nőnek új erdők.

A kert keret, az udvar a mennyország képe. A kert az anya, a fa benne a fiú. A kert a leány, a fa a férfi, a kert a bárka, a fa az élet.

Mi szeretnénk lenni a fák őrzi. Ehhez kerre van szükségünk. Minél több kerre.

Isten segítségével 1989. október 23-án, Pécssett.

Páldy Eszter a Kertészeti Egyetem hallgatója

Engelmann Tamás: Jászberény, Kálmán utcai sorház